

Sandra Zelča
Daugavpils Universitāte, Latvija

VIETĒJĀS PĀRVALDES FINANŠU LOMA LATVIJĀ UN EIROPAS SAVIENĪBAS VALSTĪS

Abstract

The Role of the Finance of Local Municipalities in Latvia and the European Union Countries

The budget system of Latvian municipalities from the very beginning has been formed on the basis of the experience of the European Union countries and taking into account the recommendations from the European Union. In relation to this, the budget system of Latvia in general meets the EU standards, although there are a number of requirements which need further improvement and approval with the EU requirements. Thus, the aim of the research is to study and analyze the role of the local municipalities' finance in Latvia and the European Union countries. The aim of the research has determined the tasks of the research: 1) to analyze the tax burden in the EU countries in the period 2002-2008; 2) to analyze the contribution of the local municipalities' finance to the GDP and total budget in Latvia and the EU in the period 2002-2009; 3) to determine the main interrelations in the distribution of financial resources between the central and local levels of government in Latvia and the EU countries.

In general, it is possible to conclude that, firstly, the indicators of the tax burden are considerably higher in the old EU member countries (the EU 15) than in the 12 new ones: the first 7 positions are occupied by the old member states. Secondly, the level of autonomy of the local government is higher in the developed EU countries than that of the new member states, which is proved by a higher proportion of the municipalities' budgets in the GDP and total budget, but the differences are not big and tend to decrease, which also gives evidence of the increase in the level of decentralization in Latvia and other countries of Central and Eastern Europe. Thirdly, the biggest proportion of the municipalities' budgets in the GDP and total budget is in the countries with the highest tax burden in the EU (Denmark, Finland, Sweden). Besides that, in the EU countries there is a trend not only to enhance the centralized national government but to fully reveal the regional potential.

Atslēgas vārdi: Eiropas Savienība, dalībvalsts, vietējā pārvalde, nodokļu slogs, finanses, budžets, nodokļu ieņēmumi.

Latvijas pašvaldību budžetu sistēma jau sākotnēji tika veidota, balstoties uz Eiropas valstu pieredzi un ņemot vērā Eiropas Savienības rekomendācijas. Līdz ar to kopumā Latvijas budžeta sistēma atbilst ES standartiem, taču ir virkne prasību, kam nepieciešama to tālāka pilnveidošana un saskaņošana ar ES prasībām.

Vietējā pašvaldība nozīmē vietējās varas tiesības un spēju likumā noteiktajās robežās regulēt un vadīt nozīmīgu valsts lietu daļu uz savu atbildību un vietējo iedzīvotāju interesēs. Vietējās (reģionālās) finanses ietver vietējos budžetus, pašvaldībām piederošo uzņēmumu finanses un citus vietējos fondus, kas iekļauti īpašā budžetā.

Lai novērtētu vietējās pārvaldes finanšu lomu Latvijā, kā arī Eiropas Savienības valstīs, jāizpēta divi svarīgi un savstarpēji saistīti jautājumi šajā jomā: nodokļu slogs un pašvaldību budžetu daļa iekšzemes kopproduktā un kopbudžetā.

Nodokļu slogs parāda kopējo nodokļu ieņēmumu attiecību pret iekšzemes kopproduktu.

**Nodokļu īpatsvars IKP Eiropas Savienības valstīs
1996.g., 2005.g. un 2006.g., %**

Valsts nosaukums	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
ES (27 valstis)	39.9	39.0	38.9	39.2	39.7	39.7	39.3
Beļģija	45.1	44.6	44.7	44.7	44.3	43.9	44.3
Bulgārija	29.6	32.2	33.1	34.0	33.2	34.2	33.3
Čehija	34.8	35.7	37.4	37.1	36.7	37.2	36.1
Dānija	47.9	48.0	49.0	50.8	49.6	49.0	48.2
Vācija	39.5	39.6	38.7	38.8	39.2	39.4	39.3
Igaunija	31.0	30.8	30.6	30.6	31.1	32.3	32.2
Īrija	28.5	29.0	30.3	30.8	32.3	31.4	29.3
Grieķija	33.7	32.1	31.2	31.8	31.7	32.4	32.6
Spānija	33.9	33.9	34.5	35.6	36.4	37.1	33.1
Francija	43.1	42.9	43.2	43.6	43.9	43.2	42.4
Itālija	40.9	41.3	40.6	40.4	42.0	43.1	42.8
Kipra	31.2	33.0	33.4	35.5	36.5	40.9	39.2
Latvija	28.3	28.5	28.5	29.0	30.4	30.5	28.9
Lietuva	28.4	28.1	28.3	28.5	29.4	29.7	30.3
Luksemburga	39.3	38.1	37.3	37.6	35.6	35.7	35.6
Ungārija	37.8	37.9	37.4	37.5	37.2	39.8	40.4
Malta	31.5	31.4	32.9	33.9	33.7	34.6	34.5
Nīderlande	37.7	37.4	37.5	37.6	39.0	38.9	39.1
Austrija	43.9	43.8	43.4	42.3	41.9	42.2	42.8
Polija	32.7	32.2	31.5	32.8	33.8	34.8	34.3
Portugāle	34.7	34.8	34.1	35.1	35.9	36.8	36.7
Rumānija	28.1	27.7	27.2	27.8	28.5	29.0	28.0
Slovēnija	38.0	38.2	38.3	38.6	38.3	37.8	37.3
Slovākija	33.1	32.9	31.5	31.3	29.2	29.3	29.1
Somija	44.6	44.0	43.5	44.0	43.5	43.0	43.1
Zviedrija	47.9	48.3	48.7	49.5	49.0	48.3	47.1
Lielbritānija	34.9	34.7	35.1	36.0	36.8	36.5	37.3

Avots: Taxation trends in the EU 2010.

Kopējais nodokļu ieņēmumu apjoms IKP ES-27 dalībvalstīs 2002.–2009.gadu periodā ir stabils un 2008.gadā sastāda 39.3%. Neskatoties uz augsto nodokļu sloga līmeni, 11 dalībvalstīs šis rādītājs ir zemāks par 35%, kas liecina par atšķirīgu nodokļu līmeni ES dalībvalstīs. Kopējais nodokļu slogs dažādās ES dalībvalstīs ir atšķirīgs, variējot 2008.gadā no 28% Rumānijā līdz 48.2% Dānijā. Līdz ar to var secināt, ka nodokļu sloga līmenis augsto nodokļu valstīs ir par 70% augstāks nekā zemo nodokļu valstīs, kas saistīts ar sociālo politiku atšķirībām šajās valstīs (veselības aprūpe, izglītība, pensijas utt.).

Ka likumsakarība ir jāatzīmē arī tas, ka nodokļu sloga rādītāji ir ievērojami augstāki vecajās ES dalībvalstīs (ES-15) nekā 12 jaunajās dalībvalstīs: pirmās 7 pozīcijas pieder vecajām dalībvalstīm. Protams ir sastopami arī izņēmumi, kā piemēram, Īrijā un Grieķijā šis rādītājs ir starp zemākajiem ES, arī Spānijā nodokļu sloga rādītājs pēc samazinājuma

2008.gadā atrodas Grieķijas līmenī. Neskatoties uz būtiskajām atšķirībām, kopējā nodokļu sloga līmeņa atšķirībām pēdējos gados ir tendence samazināties.

2008.gada ekonomiskās krīzes ietekmē kopējā nodokļu sloga rādītājs samazinājās. 2008.gadā krīzes ietekme vairāk bija jūtama izdevumu jomā, nevis ieņēmumu aspektā, galvenokārt sakarā ar taupības pasākumu ieviešanu.

2.tabula

Pašvaldību budžeta ieņēmumi ES valstīs 2002.-2009.gados (% no IKP)

Valsts nosaukums	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ES (27 valstis)	10.9	11.1	11.1	11.1	11.2	11.2	11.3	12.0
Beļģija	6.6	6.9	6.6	6.7	6.6	6.6	6.7	7.1
Bulgārija	7.5	6.3	6.7	7.3	6.6	6.6	7.0	7.2
Čehija	10.6	12.8	12.4	11.8	11.7	11.6	11.1	11.8
Dānija	32.8	33.7	33.6	33.2	33.5	32.2	33.2	36.6
Vācija	7.1	6.9	7.0	7.2	7.3	7.5	7.5	7.6
Igaunija	9.7	9.3	9.1	9.1	9.1	10.6	10.7	10.7
Īrija	13.9	14.2	14.3	6.5	6.8	6.9	7.2	7.7
Grieķija	2.6	2.4	2.5	2.5	2.6	2.6	2.8	3.1
Spānija	5.9	5.8	5.9	6.0	6.3	6.3	6.1	6.6
Francija	10.1	10.3	10.6	10.7	10.8	10.8	10.9	11.7
Itālija	14.1	14.5	14.5	14.7	14.5	14.9	15.2	16.3
Kipra	1.5	1.6	1.8	2.1	2.0	1.9	1.8	2.1
Latvija	9.3	9.3	9.9	9.3	10.1	10.4	11.2	11.1
Lietuva	9.5	8.9	9.0	8.1	8.1	8.0	9.1	10.4
Luksemburga	6.0	5.8	5.5	5.0	5.0	4.9	5.1	5.3
Ungārija	12.0	13.1	12.4	12.4	12.1	11.6	11.5	11.6
Malta	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.6	0.7
Nīderlande	15.8	16.5	16.0	15.6	15.2	15.2	15.3	17.0
Austrija	8.1	7.9	7.8	7.7	7.6	7.6	7.7	7.9
Polija	13.1	12.6	13.0	13.1	13.4	13.4	13.9	13.6
Portugāle	5.9	5.8	6.0	6.1	6.4	6.4	6.5	6.4
Rumānija	6.4	6.9	6.8	7.0	8.7	9.3	8.7	9.4
Slovēnija	8.5	8.6	8.6	8.6	8.6	8.3	8.4	9.5
Slovākija	3.9	7.2	6.9	6.7	6.3	6.0	6.0	6.5
Somija	18.2	18.6	18.6	18.9	19.3	19.1	20.2	22.3
Zviedrija	24.3	24.5	24.2	24.6	24.2	24.1	24.6	26.0
Lielbritānija	11.8	12.4	12.3	12.5	12.9	12.8	13.1	14.1

Avots: Government Finance Statistics 2010.

Pašvaldību budžetu ieņēmumi IKP vidējais rādītājs ES valstīs palielinājās no 10.9% 2002.gadā līdz 12.0% 2009.gadā. Visaugstākais pašvaldību budžeta ieņēmumu īpatsvars IKP ir Dānijā (2002.gadā 32.8%, bet 2009.gadā – 36.6%, palielinājums sastāda 3.8%). Zviedrijā pašvaldību budžeta ieņēmumu īpatsvars IKP palielinājās no 24.3% 2002.gadā līdz 26.0% 2009.gadā. Somijā analizētajā periodā dotais rādītājs arī ievērojami pieauga – par 4.1%.

Viszemākie pašvaldību budžeta ieņēmumi no IKP ir Maltai, kuri svārstās 0.6%–0.7% robežās, Kiprai šis rādītājs palielinājās no 1.5% 2002.gadā līdz 2.1% 2009.gadā. Baltijas valstīs šis rādītājs atradās zem vidējā ES līmeņa, bet visās trīs Baltijas valstīs vērojams minētā rādītāja palielinājums. Latvijā analizētajā periodā pieaugums sastādīja 1.8%.

Salīdzinot doto rādītāju vecajās ES dalībvalstīs (ES-15) 2002. un 2009.gados var secināt, ka visās valstīs, izņemot Īriju, pašvaldību budžeta ieņēmumu īpatsvars IKP palielinājās. Savukārt, salīdzinot 2002. un 2009.gadu rādītājus jaunajās ES dalībvalstīs (ES-12), redzams, ka pašvaldību budžeta ieņēmumu īpatsvars IKP Eiropas Savienības jaunajās dalībvalstīs arī palielinājās, izņemot Ungāriju un Bulgāriju, bet Maltā 2002. un 2009.gados pašvaldību budžeta ieņēmumu īpatsvars IKP saglabājās 0.7% līmenī.

3.tabula

Pašvaldību budžeta izdevumi ES valstīs 2002.-2009.gados (% no IKP)

Valsts nosaukums	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ES (27 valstis)	11.1	11.3	11.3	11.3	11.4	11.3	11.5	12.3
Beļģija	6.8	7.1	6.8	7.0	6.9	6.7	6.9	7.3
Bulgārija	7.4	6.4	6.4	7.7	6.4	6.6	7.3	8.2
Čehija	11.0	13.3	12.6	11.8	12	11.1	11.4	12.4
Dānija	32.8	33.8	33.6	33.6	34	32.5	33.6	37.4
Vācija	7.3	7.3	7.1	7.2	7.2	7.1	7.2	7.8
Igaunija	10.3	9.6	9.6	9.5	9.3	10.6	10.7	10.7
Īrija	14.2	13.9	14.2	6.2	6.6	7.2	7.5	7.8
Grieķija	2.6	2.4	2.7	2.6	2.7	2.6	2.8	3.1
Spānija	6.0	6.1	5.9	6.0	6.2	6.6	6.6	7.2
Francija	10.0	10.3	10.7	10.9	11.0	11.2	11.4	12
Itālija	14.9	15	15.5	15.5	15.5	15.0	15.5	16.6
Kipra	1.7	1.8	1.9	2.2	2.0	1.9	1.9	2.1
Latvija	10.2	9.4	10	9.5	10.6	11.0	12.5	12.9
Lietuva	9.5	9.0	8.9	8.1	8.5	8.3	9.3	10.6
Luksemburga	5.9	5.8	5.5	5.3	4.8	4.6	4.7	5.3
Ungārija	12.8	13.2	12.7	13	12.9	11.7	11.5	12.0
Malta	0.7	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.5	0.6
Nīderlande	16.3	16.8	16.2	15.8	15.3	15.4	15.7	17.6
Austrija	7.8	7.8	7.6	7.6	7.5	7.5	7.6	8.2
Polija	13.5	13	12.9	13.2	13.7	13.3	14.1	14.7
Portugāle	6.4	6.2	6.1	6.4	6.5	6.7	6.8	7.1
Rumānija	6.5	6.7	7.0	7.1	8.7	9.6	9.7	10.1
Slovēnija	8.7	8.7	8.6	8.6	8.7	8.4	9.1	10.1
Slovākija	3.6	7.3	6.4	6.7	6.5	6.0	6.0	7.2
Somija	18.6	19.3	19.4	19.7	19.6	19.2	20.5	22.9
Zviedrija	24.9	24.9	24.2	24.2	24.1	24.0	24.8	26.3
Lielbritānija	11.9	12.3	12.5	12.9	12.9	12.8	13.4	14.5

Avots: Government Finance Statistics 2010.

Pašvaldību budžetu izdevumu daļa IKP palielinājās no 11.1% līdz 12.3% 2009.gadā jeb par 1.2%. Vislielākā pašvaldību budžetu izdevumu daļa IKP ir Dānijā, kura analizējamajā

periodā palielinājās no 32.8% līdz 37.4% jeb par 4.6%. Zviedrijā pašvaldību izdevumu daļa palielinājās no 24.9% līdz 26.3% 2009.gadā. Tāpat kā ieņēmumu, arī pašvaldību budžetu izdevumu īpatsvars IKP viszemākais ir Maltā (0.5–0.7%) un Kiprā (1.7–2.1%). Latvijā pašvaldību izdevumu daļa IKP 2008.–2009. gados pārsniedza vidējo ES valstu rādītāju par 1.0% 2008.gadā un par 0.6% 2009.gadā, parējos gados šis rādītājs bija zemāks par vidējo ES rādītāju.

Analizējot pašvaldību budžeta izdevumu īpatsvaru IKP ES dalībvalstīs 2002. un 2009.gados var secināt, ka šis rādītājs palielinājās visās valstīs, izņemot tādas valstis kā Īrija un Luksemburga, kurās pašvaldību budžeta izdevumu īpatsvars IKP samazinājās attiecīgi par 6.4% un 0.6%.

4.tabula

**Pašvaldību budžeta deficīts vai pārpalikums ES valstīs
2002.-2009.gados (% no IKP)**

Valsts nosaukums	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ES (27 valstis)	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.1	-0.2	-0.3
Beļģija	-0.2	-0.2	-0.2	-0.3	-0.3	-0.1	-0.2	-0.2
Bulgārija	0.1	-0.1	0.3	-0.4	0.2	0	-0.3	-1.0
Čehija	-0.4	-0.5	-0.2	0	-0.3	0.5	-0.3	-0.6
Dānija	0	-0.1	0	-0.4	-0.5	-0.3	-0.4	-0.8
Vācija	-0.2	-0.4	-0.1	0	0.1	0.4	0.3	-0.2
Igaunija	-0.6	-0.3	-0.5	-0.4	-0.2	0	0	0
Īrija	-0.3	0.3	0.1	0.3	0.2	-0.3	-0.3	-0.1
Grieķija	0	0	-0.2	-0.1	-0.1	0	0	0
Spānija	-0.1	-0.3	0	0	0.1	-0.3	-0.5	-0.6
Francija	0.1	0	-0.1	-0.2	-0.2	-0.4	-0.5	-0.3
Itālija	-0.8	-0.5	-1.0	-0.8	-1.0	-0.1	-0.3	-0.3
Kipra	-0.2	-0.2	-0.1	-0.1	0	0	-0.1	0
Latvija	-0.9	-0.1	-0.1	-0.2	-0.5	-0.6	-1.3	-1.8
Lietuva	0	-0.1	-0.1	0	-0.4	-0.3	-0.2	-0.2
Luksemburga	-0.1	0	0	-0.3	0.2	0.3	0.4	0
Ungārija	-0.8	-0.1	-0.3	-0.6	-0.8	-0.1	0	-0.4
Malta	0	0	0	0	0	0	0.1	0.1
Nīderlande	-0.5	-0.3	-0.2	-0.2	-0.1	-0.2	-0.4	-0.6
Austrija	0.3	0.1	0.2	0.1	0.1	0.1	0.1	-0.3
Polija	-0.4	-0.4	0.1	-0.1	-0.3	0.1	-0.2	-1.1
Portugāle	-0.5	-0.4	-0.1	-0.3	-0.1	-0.3	-0.3	-0.7
Rumānija	-0.1	0.2	-0.2	-0.1	0	-0.3	-1.0	-0.7
Slovēnija	-0.2	-0.1	0	0	-0.1	-0.1	-0.7	-0.6
Slovākija	0.3	-0.1	0.5	0	-0.2	0	0	-0.7
Somija	-0.4	-0.7	-0.8	-0.8	-0.3	-0.1	-0.3	-0.6
Zviedrija	-0.6	-0.4	0	0.4	0.1	0.1	-0.2	-0.3
Lielbritānija	-0.1	0.1	-0.2	-0.4	0	0	-0.3	-0.4

Avots: Government Finance Statistics 2010.

2002.–2009.gadu periodā praktiski visās ES valstīs pašvaldību budžetos ir vērojams deficīts, izņēmums – Austrijas pašvaldību budžets, kur 2002.–2008.gados bija budžeta pārpalikums un tikai 2009.gadā izveidojās budžeta deficīts 0.3% apmērā. Pašvaldību budžeta pārpalikums 2005.–2007.gados bija Zviedrijā, Vācijā 2006.–2008.gados un Īrijā 2003.–2006.gados. Polijā – pašvaldību budžeta deficīts 2009.gadā bija lielāks par 1.0%, Rumānijā 2008.gadā budžeta deficīts – 1.0%, bet 2009.gadā bija deficīta samazinājums par 0.3%. Bulgārijā 2009.gadā arī bija pašvaldību budžeta deficīts 1.0% apmērā.

Latvijā pēdējos gados sakarā ar augstu tekošā konta deficītu un lielu mūsu pašvaldību kreditēšanu pieauga pašvaldību budžetu deficīta īpatsvars IKP: 2008.gadā tas sastādīja 1.3%, 2009. gadā – 1.8%.

Unitārās valsts vietējie budžeti ir valsts budžeta sastāvdaļa (tajā skaitā Latvijā), bet federatīvās valstīs tie neietilpst federācijas locekļu budžetos un tos neiekļauj federālajā budžetā.

5.tabula

**Pašvaldību budžetu ieņēmumu daļa konsolidētajā budžetā ES valstīs
2002.-2009.gados, %**

Valsts nosaukums	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
ES (27 valstis)	24.8	25.2	25.3	25.1	25.0	25.1	25.3	27.3
Beļģija	13.3	13.6	13.5	13.6	13.5	13.7	13.7	14.8
Bulgārija	19.5	16.3	16.6	17.9	18.2	16.2	17.8	20.1
Čehija	26.8	31.4	29.4	28.5	28.5	27.8	27.6	29.4
Dānija	59.9	61.3	59.6	57.4	59.2	57.8	60.0	66.1
Vācija	16.0	15.5	16.2	16.6	16.7	17.1	17.1	17.1
Igaunija	26.9	25.5	25.6	25.9	25.3	25.0	29.2	25.0
Īrija	42.0	42.3	40.9	18.3	18.2	18.8	20.3	22.3
Griekija	6.5	6.2	6.6	6.5	6.6	6.5	7.1	8.2
Spānija	15.4	15.2	15.3	15.2	15.6	15.3	16.4	19.0
Francija	20.4	20.9	21.4	21.2	21.4	21.8	22.0	24.2
Itālija	31.8	32.4	32.8	33.6	31.9	32.1	32.9	35.0
Kipra	4.2	4.2	4.7	5.1	4.7	4.2	4.1	5.3
Latvija	27.8	28.0	28.4	29.4	31.2	32.6	36.0	33.2
Lietuva	28.9	27.9	28.3	24.7	24.5	23.7	26.7	30.1
Luksemburga	13.8	13.7	13.3	12.0	12.5	12.3	12.8	12.8
Ungārija	28.4	31.0	29.3	29.3	28.4	25.8	25.5	25.2
Malta	1.9	1.8	1.7	1.4	1.5	1.5	1.5	1.7
Nīderlande	35.8	37.6	36.1	35.1	33.0	33.5	32.8	37.0
Austrija	16.2	15.8	15.8	15.9	15.9	15.9	16.0	16.2
Polija	33.3	32.7	34.9	33.2	33.3	33.3	35.2	36.6
Portugāle	15.0	14.3	14.5	15.3	15.8	15.6	16.0	16.5
Rumānija	19.4	21.6	21.1	21.6	26.1	27.7	26.8	29.0
Slovēnija	19.4	19.7	19.7	19.6	19.9	19.6	19.9	22.0
Slovākija	10.6	19.3	19.5	19.0	18.9	18.5	18.2	19.3
Somija	34.5	35.5	35.7	35.9	36.5	36.5	37.8	41.8
Zviedrija	44.9	45.0	44.3	44.1	44.1	44.2	45.8	48.4
Lielbritānija	30.2	32.0	31.1	30.6	31.1	31.0	30.8	34.9

Avots: Government Finance Statistics 2010.

ES valstīs kopējā pašvaldību budžetu daļa konsolidētos budžetos pakāpeniski palielinājās no 24.8% 2002.gadā līdz 27.3% 2009.gadā, kas saistīts ar pašvaldību funkciju paplašināšanos.

Vislielākā pašvaldību budžeta ieņēmumu daļa valsts konsolidētajā budžetā ir Dānijā, kas 2009.gadā sastādīja 66.1%, tas liecina par decentralizētu finanšu sistēmu valstī – pēc iespējas vairāk funkciju tiek realizētas pašvaldību līmenī. Zviedrijā dotais rādītājs 2009.gadā pietuvojās 50%, savukārt Somijā – palielinājās no 44.9% 2002.gadā līdz 48.4% 2009.gadā.

Viszemākais pašvaldību budžeta ieņēmumu īpatsvars valsts konsolidētajā budžetā pieder tādām valstīm kā Malta (1.7%–1.9%), Kipra (4.1%–5.3%), kas saistīts ar lielo centralizāciju, jo pašvaldībām pienākas ļoti mazs funkciju apjoms.

2005.gadā Īrijā samazinājās pašvaldību budžeta daļa valsts konsolidētajā budžetā, no 42% 2002.gadā līdz 18.3% 2005.gadā, taču 2009.gadā šis rādītājs palielinājās līdz 22.3%. Šīs izmaiņas saistītas ar Īrijā pieņemtajiem zemiem nodokļiem iedzīvotājiem un maziem nodokļiem pirmās nepieciešamības precēm.

Latvijā šis rādītājs pakāpeniski palielinājās un 2009.gadā bija par 5.9% lielāks nekā vidējais rādītājs ES valstīs un sastādīja 33.2%.

Kopumā var secināt, ka, pirmkārt, nodokļu sloga rādītāji ir ievērojami augstāki vecajās ES dalībvalstīs (ES-15) nekā 12 jaunajās dalībvalstīs: pirmās 7 pozīcijas pieder vecajām dalībvalstīm. Otrkārt, attīstītajās ES valstīs vietējās varas autonomijas līmenis ir augstāks nekā jaunajās dalībvalstīs, par ko liecina augstāks pašvaldību budžetu īpatsvars IKP un kopbudžetā, taču atšķirības ir nelielas un tās samazinās, kas liecina arī par decentralizācijas līmeņa palielināšanos Latvijā un citās Centrālās un Austrumeiropas valstīs. Treškārt, izanalizējot iepriekšminētos rādītājus, noskaidrojas sekojoša likumsakarība: valstīs ar vislielāko nodokļu slogu (Dānija, Somija, Zviedrija) arī pašvaldību budžetu īpatsvars IKP un kopbudžetā ir visaugstākais starp visām ES dalībvalstīm. Turklāt ES valstīs kopējā tendence ir virzīta ne tik daudz uz centrālās nacionālās varas nostiprināšanu, bet gan uz reģionālo potenciālu pilnīgāku izpausmi.

Bibliogrāfija

1. Rešina (2003) Latvijas Republikas budžets: vakar, šodien, rīt. Rīga: Biznesa augstskola „Turība”.
2. Government Finance statistics. //
3. <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/download.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00021> [2011.02.05].

4. Government Finance statistics. Data 1996-2009//
http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-EK-10-001/EN/KS-EK-10-001-EN.PDF [2011.29.04].
5. Taxation trends in the European Union. European Union, 2010//
http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/gen_info/economic_analysis/tax_structures/2010/2010_full_text_en.pdf [2011.29.04].